

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๒๐/๒๕๖๔

วันที่ ๑ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง { ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง
นายสำลี รักสุทธี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงด้วยเหตุต่าง ๆ รวมถึงมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ เป็นบทบัญญัติให้บุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามบางประการมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยรวมถึงบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่ขาดความน่าเชื่อถือในความสุจริตหรือผู้ที่เคยทำความผิดอันเป็นปฏิปักษ์ต่อประโยชน์สาธารณะได้เข้ามาดำรงตำแหน่งในทางการเมือง โดยกำหนดกรณีเกี่ยวกับฐานความผิดให้สอดคล้องกับหน้าที่และความรับผิดชอบที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะพึงมีและมีหลักการสำคัญ คือ ต้องยึดถือการที่ศาลได้วินิจฉัยว่าได้กระทำความผิดในเรื่องนั้น ๆ หรือไม่เป็นสำคัญ โดยไม่ได้คำนึงว่ามีเหตุบรรเทาโทษอย่างไร หรือจะถูกลงโทษหรือไม่

ข้อเท็จจริงจากเอกสารหลักฐานในคดีนี้ปรากฏว่า พนักงานอัยการจังหวัดมหาสารคาม เป็นโจทก์ยื่นฟ้องผู้ถูกร้องเป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดมหาสารคาม ในคดีหมายเลขดำที่ อ ๔๐๖๔/๒๕๖๑ คดีหมายเลขแดงที่ อ ๑๓๔/๒๕๖๒ ในความผิดอาญาฐานลักทรัพย์ ต่อมาศาลจังหวัดมหาสารคาม

มีคำพิพากษาว่าผู้ถูกร้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๖ ทวิ ให้จำคุก ๓ ปี ๙ เดือน และปรับ ๖๐,๐๐๐ บาท ผู้ถูกร้องรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษลดโทษกึ่งหนึ่งตามมาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑ ปี ๑๐ เดือน ๑๕ วัน และปรับ ๓๐,๐๐๐ บาท แต่เนื่องจากผู้ถูกร้องกระทำความผิดเป็นครั้งแรกและอยู่ในวิสัยที่จะกลับตัวเป็นพลเมืองดี โทษจำคุกศาลให้รอการลงโทษมีกำหนด ๓ ปี และกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ

ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ สังกัดพรรคอนาคตใหม่ ต่อมาย้ายไปสังกัดพรรคภูมิใจไทย ได้ยื่นคำโต้แย้งว่า ผู้ถูกร้องมิได้กระทำการโดยทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นแต่อย่างใด อีกทั้งทรัพย์สินที่เอาไป ได้คืนให้กับเจ้าของทรัพย์สินครบถ้วนแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลจังหวัดมหาสารคาม ได้ความว่า ผู้ถูกร้องให้การรับสารภาพต่อศาลจังหวัดมหาสารคามว่าได้กระทำความผิดและศาลจังหวัดมหาสารคามได้พิจารณาและมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกร้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๖ ทวิ ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต และคดีดังกล่าวได้ถึงที่สุดแล้ว ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้

ข้อเท็จจริงจึงรับฟังเป็นที่ยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๖ ทวิ อันเป็นลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖)

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า เมื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) แล้วสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใด

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ... ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกระบุว่ามีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ การตีความบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ดังกล่าว ต้องตีความเพื่อให้สามารถมีผลบังคับใช้ได้

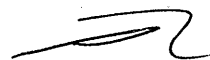
สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในส่วนของลักษณะต้องห้าม และต้องตีความอย่างเป็นระบบ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง แล้ว เห็นว่า การที่จะวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องรายนั้นสิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใดมีข้อพิจารณา ๒ ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่หนึ่ง เป็นกรณีที่ลักษณะต้องห้ามนั้นเกิดขึ้นระหว่างการดำรงตำแหน่ง หรือก่อนการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่เป็นกรณีที่ข้อเท็จจริงยังคลุมเครือ ไม่ชัดเจนว่าจะถือเป็นลักษณะต้องห้ามหรือไม่ ต้องมีการพิจารณาและไต่สวนเพื่อให้ข้อเท็จจริงยุติเสียก่อน หากเข้าข่ายเป็นลักษณะต้องห้ามและศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่ง การวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องรายนั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง จะเกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้องรายนั้น

ลักษณะที่สอง เป็นกรณีที่ลักษณะต้องห้ามนั้นเกิดขึ้นก่อนการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่เป็นกรณีที่มีความชัดเจน เช่น ศาลมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแล้ว และผู้ถูกร้องรายนั้นรู้ถึงเหตุอันมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวมาก่อนที่ผู้ถูกร้องรายนั้นจะใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การที่จะวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องรายนั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ทั้งที่ผู้ถูกร้องรายนั้นตกเป็นผู้ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิตั้งแต่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ย่อมเป็นการไม่สอดคล้องทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องในคดีนี้เป็นผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลจังหวัดมหาสารคามว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๖ ทวิ และผู้ถูกร้องรู้ถึงผลของคำพิพากษาดังกล่าวแล้วก่อนที่จะใช้สิทธิสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงเป็นกรณีที่มีความชัดเจนว่าผู้ถูกร้องมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๘ (๑๐) แม้ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ก็ตาม แต่เมื่อผู้ถูกร้องตกเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาตั้งแต่ต้น จึงส่งผลให้ผู้ถูกร้องเป็นผู้ที่ไม่เคยมีสมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อนแต่อย่างใด สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่วันเลือกตั้ง (วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒)

เมื่อผู้ถูกร้องต้องพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๘ (๑๐) ทำให้มีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อว่างลง ประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องประกาศให้ผู้มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างลง โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕

วรรคหนึ่ง (๒) จึงให้ถือว่าวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลง คือ วันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่าน คำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐)

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ